

reći čak najveća, koja je moguća, a da se ne povrijedi bitni sastav riječi. Želja je Pravopisne sekcije, da pisac i slagar bez ikakvih poteškoća rastavljaju riječi. Osobito je to važno za slagara pri modernim strojevima, gdje se ne slažu pojedina slova, nego se lijeva čitav redak. Koliko puta slagar mora poništiti čitav redak, jer mu ne stane u nj baš onoliko slova, koliko je dosad potrebno za pravilno rastavljanje. Često samo zbog pogrešnog rastavljanja pri dosadašnjim zamršenim propisima mora poništiti dva retka i pritom se još mora mučiti, da ugura u redak i kakvo prekobrojno slovo, samo da ne povrijedi pravilo. Takve će se muke smanjiti za 90%, ako se usvoje prijedlozi Pravopisne sekcije. No ne radi se tu samo o mukama, nego i o velikoj uštedi vremena i troškova.

Iznio sam ovdje samo onaj dio prijedloga, koji govori o najzamršenijim slučajevima. U prvi mah mnogom će se čitaocu učiniti, da tu ima i previše promjena, ali ako se zamisli, priznat će, da su ta pravila jednostavnija od dosadašnjih, pa ne će otežati, nego olakšati pisanje i slaganje po novom načinu. Dakako, takve se korjenite promjene ne će moći izvršiti u svim ostalim pravopisnim poglavljima, da se ne povrijedi princip pravopisne postojanosti. Takve korjenite promjene moguće su ipak u poglavlju o rastavljanju riječi, jer ono rješava pretežito tehničke probleme, pa stoga pitanju rastavljanja riječi ne treba davati mnogo veće značenje, nego što zahtijeva sam taj praktični čin.

Dakako, sve je to zasada samo nacrt i prijedlog, pa su do konačnog rješenja toga pitanja svi naši pisci i slagari dužni da se drže pravila, koje propisuje 10. izdanje Boranićeva *Pravopisa*.

#### VIJESTI IZ HRVATSKOG FILOLOŠKOG DRUŠTVA

Izvršujući zaključke godišnje skupštine od 24. siječnja 1953., upravni odbor Hrvatskog filološkog društva u Zagrebu pristupio je osnivanju podružnica po većim gradovima Narodne Republike Hrvatske. Tako je ove jeseni osnovana podružnica Hrvatskog filološkog društva u Rijeci, a ispitane su mogućnosti za osnivanje podružnica u Splitu, Osijeku i Karlovcu. Filolozi i tih triju gradova prihvatili su radosno poticaj godišnje skupštine i izvršili pripreme radove za osnivanje podružnica.

Riječka je podružnica osnovala dvije sekcije: sekciju za lingvistiku i sekciju za nauku o književnosti. Središnjica će pomoći njezin rad ne samo svojim iskustvom, nego i odašiljanjem predavača.

## PITANJA I ODGOVORI

Da li Rùmunj ili Rùmün, Taliĵän ili Italiĵän?

## I.

Prema Broz-Ivekoviću, II, 361 Daničić je pisao Rùmün. Taj oblik upotrebljava sada i Belić, Pravopis, 446 Rùmün, gen. -úna, pridjev rùmünski. Naziv zemlje Rùmünija ne nalazi se u Belića. Oblik Rùmünj, rùmünjski, Rùmünjská danas je općenit u hrvatskom dijelu našeg književnog jezika. U narodnom govoru oblik Rùmunj potvrđen je za Srijem. Pridjev rùmünjski upotrebljavao je Budmani.

U starim našim tekstovima taj naziv nije potvrđen, kako je i prirodno, jer je slavenski naziv za nj Vlah i Vlaški. Taj naš stari naziv za Rumunje prešao je i u mađarski i u turski jezik: mađarski Olah, Olah-ország »Rumunj, Rumunjska«, turski Iflak, Karaiflak kao naziv rumunjske kneževine Muntenije (= njem. Walachei), od koje se i u rumunjskom jeziku jedan dio zove Vlască.

Naziv Rumunj dolazi od starijeg rumunjskog rumin, od latinskoga rōmanus. Tu je rumunjski jery, pisan i ili ä, zamijenjen našim najbližim velarnim samoglasnikom u. Cincarski oblik aromin, gdje a stoji po zakonu cincarske fonetike pred r (uporedi turski Urus za Rus, Urum za Roma u grčkom izgovoru), nije uopće ušao u naš narodni govor. Makedoncima je cincarski govor vlaški.

Postavlja se pitanje, zašto se govori u Srijemu i u Hrvatskoj Rumunj, a zašto Srbi pišu Rumun, sa -n mjesto -nj, kad taj oblik dosada nije uopće potvrđen u narodnom govoru. Završno -n mjesto -nj odgovara doduše bolje rumunjskom obliku negoli -nj.

Držim, da je to nastalo zbog historijskih razloga. Naziv zemlje i države rum. România i u rumunjskom jeziku datira istom od 1860. ili 1862., kada je knez Cuza ujedinio dunavske rumunjske kneževine Munteniju i Moldovu, turski Karaiflak i

Karabogdan, u rumunjsku državu. Taj službeni naziv prihvatit će i Srbi. Posve je prirodno, da se kod njih prema njemu kaže Rumun i rumunski.

Druga je historijska situacija kod Hrvata na zapadu i u Srijemu, u krajevima, koji su nekada pripadali Vojnoj krajini. U tu krajinu išao je i rumunjski graničarski puk (regimenta) u Karanšebesu. Hrvatski i srpski graničari zvali su ih Rumunjaši. Imali su čak i remenje drukčije boje negoli ostali graničari. Rumunjaš je nastalo od rum. Romănas, Upor. rumunjski stih: Romănasul o iubeste ca sufletul său, »Rumunj ga ljubi (= svoj jezik) kao svoju dušu«. Taj oblik bio je malo prilagodan našim riječima dočetakom -njaš kao gunjaš od gunj, kornjaš od kora. Prirodno je, da je i Rumun bilo izmijenjeno u Rumunj prema nazivu haljine gunj, koju nose baš rumunjski pastiri.

## II.

Na hrvatskoj strani govori se općenito Taliĵän m. gen. Taliĵána prema f. Taliĵänka. Prema f. može se mocija izraziti u m. i na -ac: Taliĵänac, što točno odgovara našim tipovima Slovénac, Slóvenka i t. d. Karadžić je upotrebljavao također Taliĵänac, Taliĵänka (posljednje u dva značenja: »1. žena talijanske narodnosti, 2. puška talijanske provenijencije«). Pridjev talijanski upotrebljavao je Daničić. Tako se govori i u primorskim krajevima, s tom razlikom, da se mjesto -lija kaže -lja: talijanski (Hrvatsko Primorje).

Ti oblici bez početnog i- stari su.

U 19. vijeku, kad su se talijanske države ujedinile nakon borbi, što ih je vodio pokret zvan Risorgimento, i novostvorena država dobila službeni naziv, Italija, nastala je na hrvatskoj strani bifurkacija. Zemlja i država zove se Italija, a jezik i narod bez i-. Kod graničara, koji su u Italiju išli preko Furlandije, nema te bifurkacije. Ličani i Žumberčani ne poznaju je